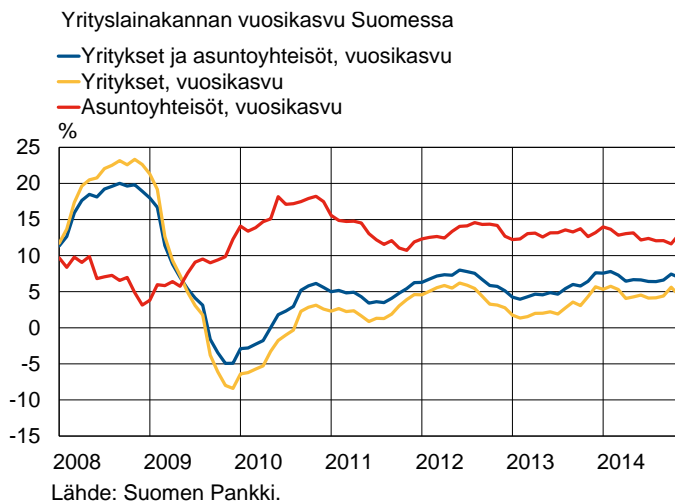

Rahalaitokset

Vuosikatsaus • 2014

Suomen Pankki

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto

Tilastoyksikkö

6.3.2015

Sisällys

1	Yhteenveto	5
2	Rahalaitosten yhteenlaskettu tase	6
3	Lainat ja arvopaperisaamiset	11
3.1	Lainat kotitalouksille	11
3.1.1	Asuntolainat	12
3.1.2	Kulutusluotot	14
3.2	Yrityslainat	15
3.2.1	Lainat kotimaisille yrityksille	16
3.2.2	Lainat kotimaisille asuntoyhteisöille	17
3.3	Luottolaitokset kasvattivat osakesijoituksiaan	17
4	Talletukset ja muu varainhankinta	20
4.1	Yleisön talletukset	20
4.1.1	Kotitalouksien talletukset	21
4.2	Muu varainhankinta	22
5	Raporttijajoukko ja sen muutokset	24
	Liite 1. Kuviot	26

Päätoimittaja

Harri Kuussaari

Työryhmä

Peter Halonen

Elisabeth Hintikka

Johanna Honkanen

Katja Kelloniemi

Jaakko Suni

Essi Tamminen

Anne Turkkila

ISSN-L

2342-0863

ISSN

2342-0863

Tiedustelut

Johanna Honkanen

010 831 2992

[johanna.honkanen@](mailto:johanna.honkanen@bof.fi)

bof.fi

Anne Turkkila

010 831 2175

anne.turkkila@bof.fi

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Suomen rahalaitosten yhteenlaskettu tase	7
Kuvio 2. Kotitalouksien ja yritysten lainojen vuosimuutos Suomessa ja euroalueella, 12 kk:n liukuva keskiarvo	8
Kuvio 3. Kotitalouksien ja yritysten talletusten vuosimuutos Suomessa ja euroalueella, 12 kk:n liukuva keskiarvo	9
Kuvio 4. Kotitalouksien lainakanta suhteessa yleisön lainakantaan	11
Kuvio 5. Kotitalouksien lainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella	12
Kuvio 6. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella	12
Kuvio 7. Uusien asuntolainojen korkosidonnaisuudet	13
Kuvio 8. Uusien asuntolainasopimusten keskiporko Suomessa ja euroalueella	13
Kuvio 9. Uusien asuntolainojen laskennallinen korkomarginaali	14
Kuvio 10. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keskiporko	14
Kuvio 11. Yrityslainojen vuosikasvu Suomessa ja euromaissa	15
Kuvio 12. Yrityslainakanta	16
Kuvio 13. Yrityslainakannan vuosikasvu Suomessa	17
Kuvio 14. Luottolaitosten velkojen rakenne	20
Kuvio 15. Yleisön talletukset sektoreittain	20
Kuvio 16. Yleisön talletuskannan vuosikasvumuutokset sektoreittain	21
Kuvio 17. Kotitalouksien talletuskannan vuosikasvu	21
Kuvio 18. Kotitalouksien kaikkien talletusten kanta	22
Kuvio 19. Kotitalouksien määräaikaistalletukset	22
Kuvio 20. Uusien määräaikaistalletusten korot, kotitaloudet	22
Kuvio 21. Joukkolainat maturiteeteittain vuosina 2009–2014	23
Kuvio 22. Rahalaitosten määrä euroalueella vuoden 2014 lopussa	24
Kuvio 23. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase	26
Kuvio 24. Yleisön lainakanta sektoreittain	26
Kuvio 25. Asuntolainojen kanta ja keskiporko	26
Kuvio 26. Asuntolainakannan jakauma viitekoron mukaan	26
Kuvio 27. Asuntolainakannan keskiporko viitekoron mukaan	26
Kuvio 28. Uusien nostettujen asuntolainojen määrä ja keskiporko	26
Kuvio 29. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keskiporko	27
Kuvio 30. Opintolainakanta ja keskiporko	27
Kuvio 31. Uudet, yli 1 milj. euron yrityslainasopimukset vuosina 2010–2014	27
Kuvio 32. Koron kiinnitysajaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen uusien yrityslainasopimusten keskiporkot lainan koon mukaan	27
Kuvio 33. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja osuus luottolaitosten yrityslainakannasta	27
Kuvio 34. Elinkeinoharjoittajien lainakanta toimialoittain	27
Kuvio 35. Yleisön talletusten vuosikasvu ja keskiporko	28
Kuvio 36. Yleisön talletuskannan keskiporkot viitekoron mukaan	28
Kuvio 37. Kotitalouksien talletusten keskiporkoja Suomessa ja euroalueella	28
Kuvio 38. Suomalaisien yritysten talletuskannan vuosikasvu vaateittain	28

Taulukkuuettelo

Taulukko 1. Rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase, milj euroa	10
Taulukko 2. Luottolaitosten arvopaperisijoitukset vuosina 2011–2014	19
Taulukko 3. Vuoden 2014 aikana toimintansa Suomessa aloittaneet rahalaitokset	24
Taulukko 4. Vuoden 2014 aikana fuusioituneet rahalaitokset (pl. rahamarkkinarahastot)	25

Postiosoite
PL 160
00101 HELSINKI

Käyntiosoite Snellmanin aukio
Puhelin 010 8311
Faksi (09) 174 872

Sähköposti
etunimi.sukunimi@bof.fi
www.suomenpankki.fi

Swift SPFB FI HH
Y-tunnus 0202248-1
Kotipaikka Helsinki

1 Yhteenveto

Lainojen kysyntä pankeista heikentyi vuonna 2014. Lainamarkkinoiden kehitys oli Suomessa silti vahvempaa kuin useimmissa muissa euromaissa ja sekä kotitalouksien että yritysten lainakannat kasvoivat lainojen kysynnän vähenemisestä huolimatta.

Huono talouden tilanne, kotitalouksien heikentynyt luottamus oman talouden tulevaisuuteen ja asuntokaupan hiljeneminen hidastuttivat asuntolainakannan kasvua. Alhainen korkotaso ja asuntolainojen korkomarginaalien hienoinen supistuminenkaan vuoden 2014 aikana eivät piristäneet asuntokauppaa.

Asuntoyhteisöjen lainakannan kasvu oli sen sijaan nopeaa vuonna 2014. Käytännössä asuntoyhteisöjen velkaantuminen on rinnasteista kotitalouksien asuntolainan ottamiselle ja heijastaa korjausrakentamisen aktiivisuutta. Vaisun taloudellisen kehityksen aikana peruskorjauksia rahoitetaan enemmän yhtiölainoilla, mikä lisää kotitalouksien velkataakkaa. Toinen asuntoyhteisöjen lainakannan kasvuvauhtia selittävä tekijä on, että uudisrakennuskohteiden yhtiölainojen velkaosuus on usein hyvin suuri.

Pankkien suomalaisille yrityksille myöntämien lainojen kanta kasvoi tasaisesti. Kuten edeltävinäkin vuosina, uusia yrityslainoja otettiin vuonna 2014 lähinnä rahoituksen uudelleenjärjestelyihin ja käyttöpääomatarpeisiin. Investointeihin lainoja otettiin edelleen väistämättä. Yritykset eivät vuonna 2014 lisänneet myöskään suoraan markkinoilta haettavaa velkakirjarahoitusta.

Pankkien arvopaperisijoituksissa lyhytaikaisten velkapapereiden osuus kasvoi selvästi vuoden 2014 aikana. Sääntelyn muutokset edellyttivät pankeilta aiempaa enemmän korkealaatuisia likvidejä varoja, ns.

maksuvalmiusvaatimuksen kautta. Lyhytaikaisten velkapapereiden ohella vaatimukset täyttäviä instrumentteja ovat valtioiden liikkeeseen laskemat velkapaperi, katetut joukkovelkakirjat sekä hyvän luottoluokituksen yrityspaperit. Vaikka maksuvalmiusvaatimus tulee täysimääräisenä voimaan vasta vuonna 2018, pankit pyrkivät täyttämään tulevat vaatimukset jo ennakkoon.

Pankkien varainhankinnassa yleisön talletusten osuus supistui hieman edellisvuotiseen verrattuna. Kotitalouksien määräaikaistalletusten suosio vähentyi, ja talletuksia siirrettiin määräaikaista sitoumuksista yön yli -talletuksiin. Epävarmassa taloustilanteessa rahoitusvarallisuus halutaan pitää likvidissä muodossa. Koska talletuskorot ovat erittäin alhaiset, kotitalouksien sijoituksia suuntautuu myös sijoitusrahastoihin ja osakkeisiin, joista on mahdollista saada parempaa tuottoa kuin talletuksista.

Luottolaitosten liikkeeseen laskemien velkakirjojen kanta kasvoi vuoden 2014 aikana. Joukkovelkakirjojen määrän lisääntymisen taustalla on pankkien varautuminen tuleviin sääntelyn muutoksiin. Pysyvän varainhankinnan vaatimuksella pyritään välttämään liiallista rakenteellista rahoitusriskiä, joka syntyy saamisten ja velkojen eriaikaisesta erääntymisestä. Vaatimus edellyttää, että pankilla on riittävän paljon pysyvää varainhankintaa (pitkäaikaiset määräaikaistalletukset ja velkapaperit) suhteessa antolainauksen maturiteettiin ja määrään.

2 Rahalaitosten yhteenlaskettu tase

Suomen rahalaitosten yhteenlaskettu tase kasvoi vuoden 2014 aikana runsaat 10 %.¹ Taustalla oli pääosin johdannaisten tase-arvon kasvu, joka johtuu pitkien markkinakorkojen laskusta.

Suomen rahalaitosten yhteenlaskettu tase oli vuoden 2014 lopussa 579 mrd. euroa, mikä oli 54 mrd. euroa eli runsaat 10 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Yhteenlaskettu tase alkoi pienentyä vuonna 2012, ja väheneminen jatkui vielä vuoden 2014 ensimmäisten kuukausien ajan. Toukokuussa vuosimuutoksessa on havaittavissa käänne positiiviseksi. Taseen saamisista kasvattivat johdannaisten (40 mrd. euroa) lisäksi myös muiden saamisten muut erät (7 mrd. euroa), mikä johtui johdannaisiin liittyvien vakuustalletusten kasvusta. Taseen velkapuolella lisääntyivät vastaavasti luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit (8 mrd. euroa).

EKP:n neuvosto päätti kesällä 2014 luotonantoa tukevista toimista, joista yhdeksi rahapolitiikan välineeksi ilmoitettiin kohdennetut pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot (targeted longer-term refinancing operations, TLTRO). Operaatioiden tavoitteena on edistää pankkien lainanantoa ja tätä kautta edesauttaa talouden elpymistä. Operaatiot alkoivat elokuussa 2014 ja jatkuvat vuoteen 2016 saakka. Pankeilla, jotka toimivat rahapolitiikan vastapuolina, on mahdollisuus halutessaan

osallistua näihin operaatioihin. Vuoden 2014 loppuun mennessä operaatioiden vaikutus Suomen rahalaitosten taseeseen oli vähäinen.

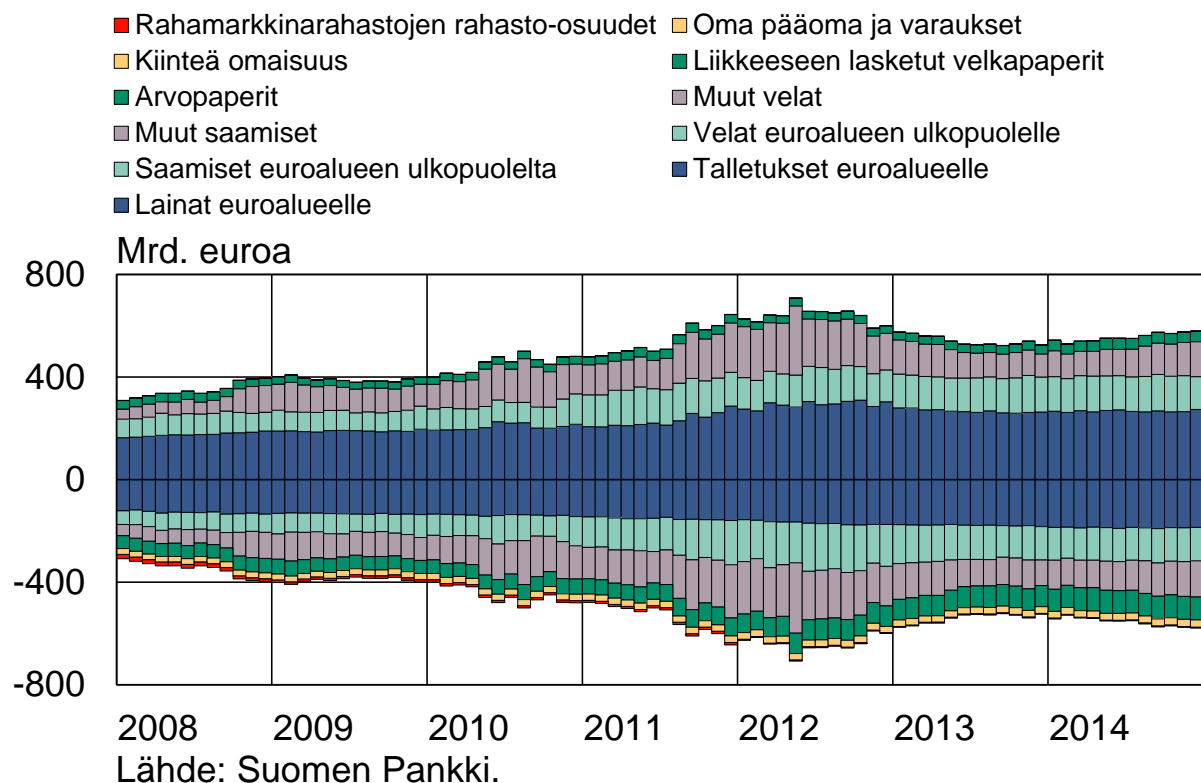
Vuoden 2014 lopussa rahalaitoksilla oli johdannaisia sekä taseen saamis- että velkapuolella noin 115 mrd. euron edestä.² Taseessa olevat johdannaiset ovat pääasiassa korkojohdannaisia, joiden markkina-arvo muuttuu korkojen muutosten myötä. Johdannaisten tase-arvon kasvun taustalla olikin suurelta osin pitkien markkinakorkojen lasku vuoden 2014 aikana.

Suomen rahalaitosten osuus euroalueen rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta pysyi vajaassa 2 prosentissa vuonna 2014. Ranska ja Saksa kattoivat molemmat yhteenlasketusta taseesta noin neljänneksen, Italia 13 % ja Espanja 10 %. Kaikkiaan euroalueen yhteenlaskettu tase oli vuoden 2014 lopussa 31 175 mrd. euroa. Euroalueen yhteenlasketun taseen vuosimuutos on ollut vuoden 2012 marraskuusta alkaen negatiivinen. Joulukuussa vuosikasvussa tapahtui kuitenkin käänne positiiviseen suuntaan, ja yhteenlaskettu tase kasvoi 1,2 % edellisvuodesta. Euromaista erityisesti ns. GIIPS-maissa yhteenlaskettu tase kehittyi edelleen heikosti. Näissä maissa taseet supistuivat koko vuoden ajan.

¹ Rahalaitossektoriin (pl. Suomen Pankki) kuuluvat Suomessa toimivat luottolaitokset ja rahamarkkinarahastot. Rahamarkkinarahastojen osuus yhteenlasketusta taseesta pieneni vuonna 2014 ja oli vuoden lopussa 0,6 prosenttiyksikköä. Rahamarkkinarahastojen kehitystä käydään tarkemmin läpi Sijoitusrahastot-vuosikatsauksessa.

² Suomessa johdannaissopimukset kirjataan taseeseen markkina-arvon mukaisina saamis- tai velkapuolelle sen mukaan, onko arvo positiivinen (saaminen) tai negatiivinen (velka). Rahalaitosten johdannaissopimusten kanta on yleensä nettomääräisesti lähellä nollaa, koska pankit pyrkivät suojaamaan asiakkaidensa kanssa tekemänsä johdannaissopimukset vastakkaisella positiivilla

Kuvio 1. Suomen rahalaitosten yhteenlaskettu tase

Kotitalouksien ja yritysten lainakanta kasvaa Suomessa nopeammin kuin muualla euroalueella

Suomen rahalaitosten saamisista lainat euroalueelle – lähinnä Suomeen – olivat taseen saamispuolen suurin erä. Lainat kattoivat lähes puolet kaikista saamisista. Euroalueelle myönnettyjen lainojen määrä kääntyi vuoden 2014 aikana hienoiseen kasvuun noin kaksi vuotta jatkuneen pienenemisen jälkeen. Vuoden 2014

lopussa lainakanta oli 3 % suurempi kuin edellisvuoden lopussa.³ Kotitalouslainat kattoivat lainakannasta noin 45 % ja yrityslainat runsaan neljänneksen. Tammikuussa 2014 otettiin käyttöön uuden kansatalouden tilinpitojärjestelmän mukainen (EKT2010) sektoriluokitus⁴ ja tässä yhteydessä valtaosa raportoijista siirtyi käyttämään Tilastokeskuksen ajantasaista yritysrekisteriä. Muutoksen myötä paljon yrityksiä siirtyi tilastoissa sektoreihin ”muut rahoituslaitokset” sekä ”jul-

³ Vuosimuutokset lasketaan rahalaitostilastoissa virtatiedoista, jotka saadaan, kun kantatietojen muutoksesta poistetaan ajanjakson aikana kantaan vaikuttavat muut muutokset, kuten hinnanmuutokset, arvonalentumiset sekä luokitusmuutokset. Luokitusmuutoksia syntyy esimerkiksi sektori- ja vaadeluokitusten muutoksista, rahalaitossektorin rakenteen muuttumisesta ja kirjanpitoikäntöjen muutoksista. Virtatiedot kuvaavat siis pankin tekemiä taloustoimia ajanjakson ai-

kana. Virtatiedoista laskettu vuosimuutos kuvaa siten puhtaiden taloustoimien vaikutusta kantaan. Vuoden 2014 alussa rahalaitostilastoissa otettiin käyttöön uusi sektoriluokitus, jonka myötä useat vaateista siirtyivät sektorista toiseen. Näin ollen virtatiedoista laskettu vuosimuutos ei vastaa kahden ajankohdan kannasta laskettua muutosta.

⁴ Tilastokeskus (2012): Sektoriluokitus 2012.

kisyhteisöt”. Lisäksi yrityssektorin sisällä tehtiin runsaasti yritysten uudelleenluokituksia, kuten siirtoja varsinaisista yrityksistä asuntoyhteisöihin.

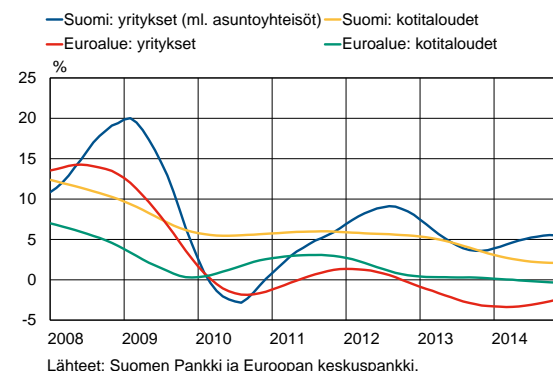
Kotitalouslainojen vuosikasvu hidastui vuoden 2014 aikana ja oli vuoden lopussa vajaat 2 %. Yritysten ja asuntoyhteisöjen yhteenlasketun lainakannan kasvu hidastui niin ikään hieman vuoden aikana ja oli vuoden lopussa noin 5 %. Kasvua ylläpiti ennen kaikkea asuntoyhteisöjen lainakannan lisääntyminen. Muille rahoituslaitoksille myönnettyjen lainojen voimakas kasvu jatkui, joskin selvästi aiempaa hitaammin. Tämä johtui näiden laitosten kanssa tehtyjen reposopimusten⁵ määrän kasvun hidastumisesta.

Euroalueella muille kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille myönnettyjen lainojen kanta pieneni edelleen vuoden 2014 aikana, joskin hitaammin kuin edellisvuonna: joulukuussa lainakanta supistui 0,4 %. Kotitalouksien lainakannan vuosikasvu on pysytellyt nollan tuntumassa kolmen vuoden ajan. Vuoden 2014 aikana lainakanta pieneni hienoisesti ja oli joulukuussa 0,3 % pienempi kuin vuotta aiemmin.

Yritysten lainakanta kasvoi Suomessa nopeammin (4,9 % joulukuussa 2014) kuin useammassa muussa euroalueen maassa. Vuoden 2014 aikana koko euroalueen yrityslainojen vuosimuutos oli negatiivinen; joulukuussa – 1,3 %. Vuoden lopussa vain Luxemburgin ja Maltan yrityslainojen vuosikasvu oli nopeampi kuin Suomen.

⁵ Reposopimus eli takaisinostosopimus on järjestely, jossa arvopapereita myytäessä myyjälle syntyy velvoite ostaa arvopaperit tiettyyn hintaan tiettyä ajankohtana.

Kuvio 2. Kotitalouksien ja yritysten lainojen vuosimuutos Suomessa ja euroalueella, 12 kk:n liuku keskiarvo

Kotitalouksien talletukset kasvavat muualla euroalueella nopeammin kuin Suomessa, yritysten hitaammin

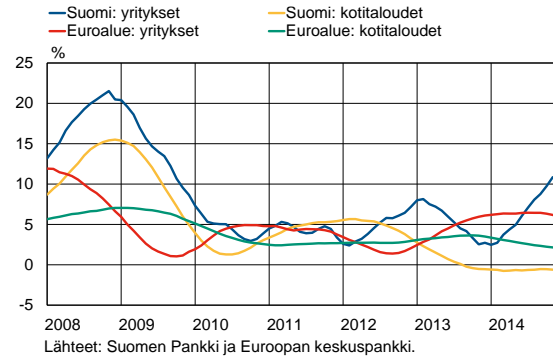
Talletukset ovat luottolaitosten tärkein varainhankinnan erä. Euroalueelta Suomen luottolaitoksiin tehdyt talletukset kattavat kolmanneksen yhteenlasketun taseen velkapuolesta. Euroalueen ulkopuolelta luottolaitoksiin tehtyjen talletusten osuus on runsas viidennes yhteenlasketusta taseesta. Suuri osa talletuksista on kuitenkin rahalaitosten välisiä. Esimerkiksi luottoyhteisöjen talletukset ovat pääosin emoyhtiöltä saatua rahoitusta, sillä luottoyhteisöt eivät saa vastaanottaa yleisön talletuksia.

Euroalueen yleisön talletuskannan vuosikasvu Suomen rahalaitoksissa hidastui vuonna 2014 lähes 4 prosenttiyksikköä ja jäi 2,4 prosenttiin joulukuussa. Muiden rahoituslaitosten talletuskanta jatkoi kasvuaan, joskin hitaammin kuin aikaisemmin. Tämä johtui reposopimusten kasvun hidastumisesta, kuten taseen saamispuolellakin.

Suomen rahalaitoksiin tehdyistä yleisön talletuksista suurin osa on kotitalouksien tekemiä. Näistä talletuksista pääosa on suomalaisten kotitalouksien käyttäilytilejä ja määräaikaistalletuksia. Kotitalouksien talletuskanta alkoi supistua hienoisesti vuonna 2013, ja sama trendi jatkui vuoden 2014 aikana. Vuoden lopussa kotitalouksien talletuskanta oli prosentin pienempi kuin edellisvuoden lopussa. Yritysten talletuskannan kasvu hidastui voimakkaasti vuonna 2013, mutta nopeutui jälleen vuonna 2014 vuosikasvun vaihdellessa 10 prosentin molemmin puolin. Yritysten talletuskannan taustalla on reposopimusten tuntuva lisääntyminen.

Koko euroalueen yleisön talletuskanta lisääntyi runsaan prosentin vuoden 2014 aikana. Yleisön talletukset ovat euroalueella kehittyneet vaatimattomasti jo useamman vuoden ajan; vuosikasvu on vuodesta 2011 alkaen pysynyt alle 3 prosentissa. Ainoastaan Virossa ja Maltalla yleisön talletukset lisääntyivät nopeammin kuin Suomessa. Epävarmuuden lisääntyminen Kreikassa tammikuussa pidettyjen parlamenttivaalien alla näkyi joulukuussa Kreikan rahalaitosten yleisön talletuskannan noin 3 prosentin vähenemisenä.

Kuvio 3. Kotitalouksien ja yritysten talletusten vuosimuutos Suomessa ja euroalueella, 12 kk:n liukuva keskiarvo

Suomalaisilla rahalaitoksilla ei ollut vuonna 2014 vaikeuksia saada markkinaehtoista rahoitusta. Liikkeeseen laskettujen velkapapereiden määrä, joka on toinen merkittävä varainhankinnan erä, lisääntyi keskimäärin runsaaseen 6 prosenttiin edellisvuoden runsaasta 5 prosentista. Muualla euroalueella rahalaitosten velkakirjalainakanta jatkoi sen sijaan supistumistaan: vuoden lopussa liikkeeseen laskettu kanta oli lähes 8 % pienempi kuin edellisvuoden lopussa. Markkinaehtoisen rahoituksen tarvetta vähensivät pankkien pyrkimykset sopeuttaa taseitaan heikkoon taloustilanteeseen.

RAHALAITOKSET

5.3.2015

Taulukko 1. Rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase¹, milj euroa

	Luottolaitokset		Rahamarkkinarahastot		Yhteensä	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Saamiset						
Lainat euroalueelle	263 502	272 772	331	411	263 832	273 184
Muut arvopaperit kuin osakkeet, euroalueella olevien liikkeeseen laskemat	24 769	29 169	1 977	1 844	26 746	31 013
Osakkeet ja osuudet, euroalueella olevien liikkeeseen laskemat	8 115	10 084	0	0	8 115	10 084
Saamiset euroalueen ulkopuolelta	135 090	126 635	1 128	1 181	136 218	127 816
Kiinteä omaisuus	645	662	0	0	645	662
Muut saamiset	89 757	136 515	0	0	89 757	136 515
Yhteensä	521 877	575 838	3 436	3 436	525 314	579 274
Velat						
Talletukset euroalueelta	183 441	186 251	0	0	183 441	186 251
Liikkeeseen lasketut velkapaperit, euroalueella olevien hallussa olevat	73 361	79 866	0	0	73 361	79 866
Rahamarkkinarahasto-osuudet, euroalueella olevien hallussa olevat	0	0	3 391	3 389	3 391	3 389
Oma pääoma	26 391	28 857	0	0	26 391	28 857
Velat euroalueen ulkopuolelle	138 985	139 839	18	12	139 003	139 851
Muut velat	99 698	141 024	27	36	99 726	141 060
Yhteensä	521 877	575 838	3 436	3 436	525 314	579 274

1) Johdannaiset sisältyvät eriin muut saamiset ja muut velat

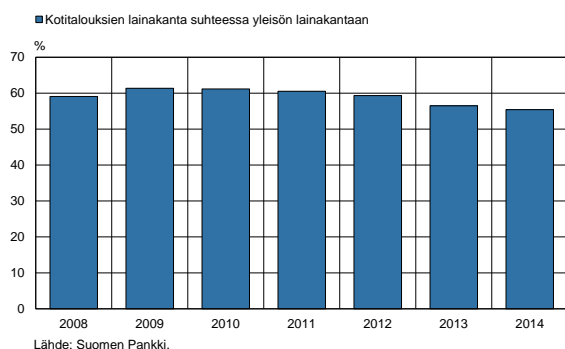
Lähde: Suomen Pankki.

3 Lainat ja arvopaperisaamiset

Suomen rahalaitosten euroalueen yleisölle myöntämien euromääräisten lainojen kanta oli vuoden 2014 lopussa 214 mrd. euroa. Lainojen vuosikasvu hidastui vuoden mittaan selvästi ja oli 4,1 % joulukuussa 2014. Yritysten ja kotitalouksien lainakantojen kasvu jatkui, joskin asuntolainoissa hitaampana kuin aiemmin.

Yleisön lainakantaan luetaan mukaan lainat kotitalouksille, yrityksille ja julkisyhteisöille sekä lainat vakuutusyhtiöille ja muille rahoituslaitoksille kuin rahalaitoksille. Suurin osa Suomen rahalaitosten yleisölle myöntämien lainojen kannasta muodostuu lainoista kotitalouksille. Vuoden 2014 lopussa yleisön lainakannasta 55 % eli 119 mrd. euroa oli kotitalouslainoja. Osuus pysyi lähes samana kuin vuonna 2013. Tätä ennen kotitalouslainojen osuus oli pitkään noin 60 prosentin tuntumassa.

Kuvio 4. Kotitalouksien lainakanta suhteessa yleisön lainakantaan

⁶ Repo-osto eli takaisinostosopimus on järjestely, jossa arvopapereita myytessä myyjälle syntyy velvollisuus ostaa arvopaperit takaisin tiettyyn hintaan tietynä ajankohtana. Suomessa repo-ostojen

Suomen rahalaitosten yleisölle myöntämien lainojen kokonaiskanta, mukaan lukien valuuttamääräiset sekä euroalueen ulkopuolelle myönnettyt lainat, oli 255 mrd. euroa vuoden 2014 lopussa. Lainakannan kasvu edellisvuotisesta oli 12 mrd. euroa. Koko yleisön lainakannasta Suomeen myönnettyjen lainojen osuus oli 80 %, muihin euromaihin myönnettyjen lainojen osuus 6 % ja euroalueen ulkopuolisten maiden osuus 14 %.

Lainakannan rakenne on muuttunut viime vuosina, ja syy tähän on vuonna 2011 alkanut repo-ostojen⁶ voimakas kasvu. Reposopimukset erityisesti vakuutuslaitosten ja keskusvastapuolien⁷ kanssa yleistyivät. Ennen vuotta 2011 rahalaitokset tekivät reposopimuksia pääasiassa suoraan muiden rahalaitosten kanssa.

Lainakannasta muita kun euromääräisiä lainoja oli vuoden 2014 lopussa 16 %. Valuuttalainojen osuus on viime vuosina kasvanut samanaikaisesti reposopimusten lisääntymisen myötä. Ruotsin ja Tanskan kruunun määräiset lainat kattoivat 90 % valuuttalainoista.

3.1 Lainat kotitalouksille

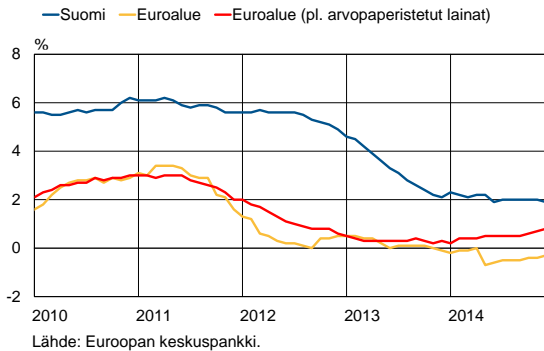
Suomen rahalaitosten kotitalouksille myöntämien euromääräisten lainojen kanta oli vuoden 2014 lopussa 119 mrd. euroa. Kotitalouksien lainakanta jatkoi kasvuaan, mutta kasvuvauhti hidastui vuoden takaisesta. Vaikka Suomessa kotitalouksien lainakannan kasvuvauhti onkin hidastunut, on se euroalueeseen verrat-

kasvu johtuu yhden pankin organisatorisista ratkaisuista, jotka keskittävät tiettyjä markkinatoimintoja Suomeen.

⁷ Keskusvastapuolet kuuluvat sektoriin ”muut rahoituslaitokset”.

tuna ollut nopeampaa. Euroalueella kotitalouksien lainakanta supistui joulukuussa 2014 edellisvuodesta, kun vastaavasti Suomessa kotitalouksien lainakanta kasvoi 1,9 %.

Kuvio 5. Kotitalouksien lainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella

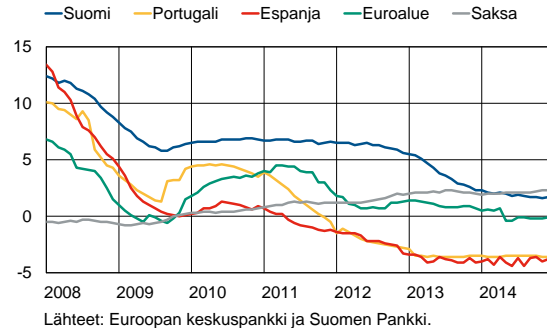

3.1.1 Asuntolainat

Suomen rahalaitosten myöntämien euromääräisten asuntolainojen kanta oli 90 mrd. euroa joulukuussa 2014. Alkuvuodesta 2014 asuntolainojen kasvuvauhti oli tasaista, mutta hiipui loppuvuotta kohden. Kannan vuosikasvu hidastui 1,7 prosenttiin. Hidastumisesta huolimatta vuosikasvu säilyi edelleen nopeampana kuin euroalueella, jossa keskimääräinen kasvuvauhti vuonna 2014 pysyi nollan prosentin tuntumassa. Euroalueen asuntolainojen kasvuvauhtia hillitsivät suurten maiden, kuten Espanjan, Portugalin ja Ranskan, vaatimattomat kasvulukemat. Ranskan vuosikasvuun vaikutti merkittävästi toukokuussa 2014 toteutettu asuntolainojen arvopaperistaminen, jossa asuntolainoja siirrettiin Ranskan rahalaitosten taseista euroalueen ulkopuolelle. Tämä asuntolainojen arvopaperistaminen näkyy selvänä tasomuutoksena koko euroalueen aikasarjassa.

⁸ Uudet nostot sisältävät raportointijakson aikana nostetut uudet lainat. Uusilla sopimuksilla tarkoitetaan uusien liiketoimien lisäksi uudelleen neuvoteltuja sopimuksia riippumatta siitä, nostetaanko

Kuvio 6. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja euroalueella

Vuonna 2014 suomalaiset kotitaloudet nostivat uusia asuntolainoja 15 mrd. euron edestä eli keskimäärin 1,25 mrd. euroa kuukaudessa. Uusia asuntolainasopimuksia⁸ solmittiin yhteensä 17 mrd. euron arvosta, mikä on lähes yhtä paljon kuin vuonna 2013.

Viime vuosina lainojen kysynnän hidastumiseen on vaikuttanut jo pidempään jatkunut taloudellinen epävarmuus. Finanssialan Keskusliiton Pankkibarometrin (IV/2014) mukaan pankinjohtajat arvioivat kotitalouksien luotonkysynnän pysyvän myös lähitulevaisuudessa laimeana. Asuntolainamarkkinoiden hiljaisuudesta huolimatta, kotitaloudet ovat kuitenkin velkaantuneet lisää. Tätä selittää osaltaan se, että osa asunto-osakeyhtiöiden kautta otetusta lainasta, jolla rahoitetaan esimerkiksi korjausrakentamista, on itse asiassa kotitalouksien lainaa. Kotitaloudet maksavat tätä lainaa pois usein rahoitusvastikkeen muodossa.⁹

Suomessa kotitaloudet sitovat asuntolainansa pääasiassa euriborkorkoihin. Vuonna 2014 kaikista asuntolainasopimuksista 94 % sidottiin euriborkorkoihin. Kun Euroopan keskuspankki laski ohjauskorkoa ja talletuskorkoa ennätysalhaiselle tasolle vuonna 2014, hei-

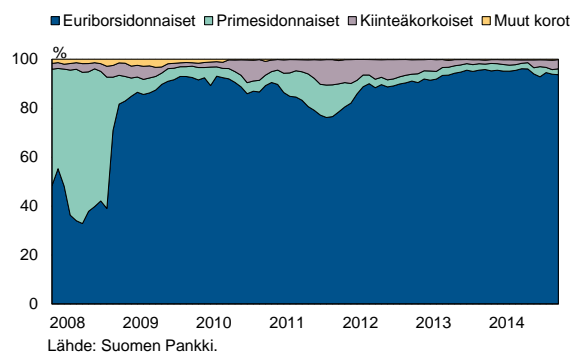
laina raportointijakson aikana.

⁹ Tilastokeskus, Rahoitustilinpito.

jastui tämä välittömästi näitä korkoja seuraaviin euriborkorkoihin ja tätä kautta kotitalouksien asuntolainakorkoihin. Matala korkotaso onkin pitänyt markkinakorkoihin asuntolainansa sitoneiden kotitalouksien korkomenot pieninä.

Uusien euriborsidonnaisisten asuntolainojen eniten käytetty koronkiinnitysaika on edelleen 12 kuukautta. Joulukuussa 2014 euriborsidonnaisista asuntolainoista 53 prosentissa korko kiinnitettiin 12 kuukaudeksi. Seuraavaksi yleisin (23 %) koronkiinnitysaika euriboreissa oli kuusi kuukautta. Osaltaan johtuen matalista markkinakoroista, pankit eivät ole juurikaan viimeisen kahden vuoden aikana myöntäneet yhden kuukauden euriboriin sidottua asuntolainaa. Koska lyhimmät euriborkorot ovat lähellä nollaa, jää pankkien saamat korkotuotot vähäisiksi, jos tätä ei ole otettu huomioon esimerkiksi asiakkaan lainamarginaalissa. Kolmen kuukauden euriboriin sidotut asuntolainat ovat myös vähentyneet selvästi: vuonna 2014 niihin sidottiin noin 22 % euriborsidonnaisista asuntolainoista, kun edellisenä vuonna osuus oli 27 %.

Kuvio 7. Uusien asuntolainojen korkosidonnaisuudet

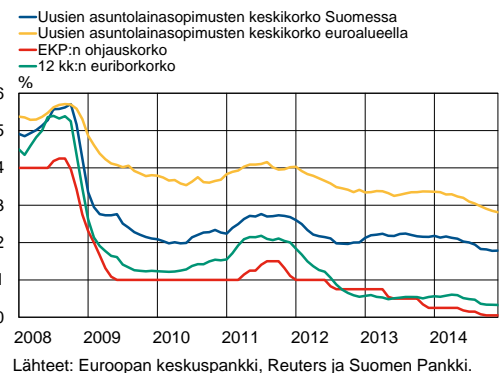

¹⁰ Laskennallinen korkomarginaali on uuden nostetun asuntolainan sovittu vuosikoron ja viitekoron erotus. Luottolaitokset eivät raportoi korkomarginaaleja koskevia tietoja Suomen Pankille, vaan laskennallinen korkomarginaali perustuu Suomen Pankin laskelmiin.

Kiinteiden korkojen sekä primekorkojen osuus asuntolainoissa pysyi vuonna 2014 pienenä eli 2–4 prosentissa kuukaudesta riippuen. Joulukuussa 2014 kiinteäkorkoisten asuntolainojen osuus oli 3,8 % ja primekorkoisten osuus 2,4 %.

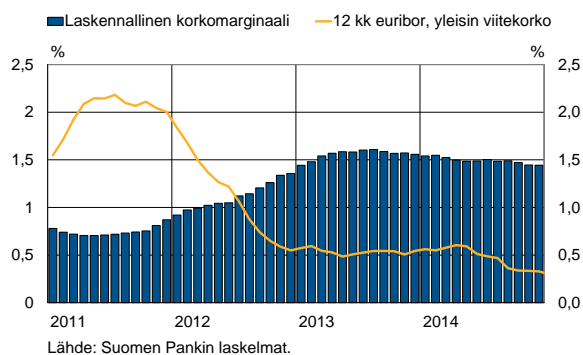
Suomessa uusien asuntolainasopimusten keski-korko oli 1,6 % joulukuussa 2014, kun se oli euroalueella 2,8 %. Lainojen korkoihin vaikuttavat sovellettavat viitekorot, joiden käyttö vaihtelee maittain. Suomessa asuntolainoja sidotaan suhteellisesti enemmän vaihtuviin korkoihin, joiden kiinnitysaika on lyhyt. Useissa euroalueen maissa asuntolainoja sidotaan puolestaan kiinteisiin, useaksi vuodeksi kiinnitettyihin korkoihin.

Kuvio 8. Uusien asuntolainasopimusten keski-korko Suomessa ja euroalueella

Suomen luottolaitosten uusien asuntolainojen keskimääräinen laskennallinen korkomarginaali¹⁰ oli 1,4 % joulukuussa 2014. Korkomarginaali supistui hienosti vuoden 2014 aikana. Asuntolainojen korkomarginaalit ovat kuitenkin selvästi suuremmat kuin vielä 2011, jolloin marginaali oli keskimäärin 0,7 prosenttiyksikön tuntumassa.

Kuvio 9. Uusien asuntolainojen laskennallinen korkomarginaali

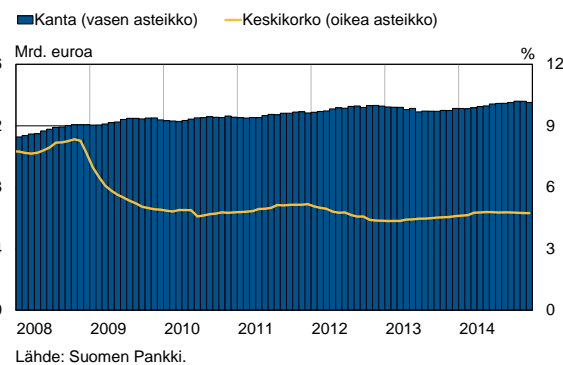
Finanssialan Keskusliiton raportin¹¹ mukaan asuntovelallisilla on asuntolainaa keskimäärin 89 200 euroa, kun sitä vuotta aiemmin oli 89 500 euroa. Asuntolainamäärien kehitys on ollut varsin erilaista alueellisesti. Pääkaupunkiseudulla asuntolainamäärät ovat kasvaneet kevään 2013 tilanteeseen verrattuna, kun taas muualla Suomessa lainamäärät ovat pienentyneet. Asuntojen hintojen kalleuden myötä myös pääkaupunkiseudulla asuvien asuntolainamäärät ovat suuremmat kuin muualla maassa asuvien lainamäärät. Vuonna 2014 pääkaupunkiseudulla asuvalla oli asuntolainaa keskimäärin 115 700 euroa, missä oli kasvua edellisestä vuodesta 5,7 %. Muualla Suomessa keskimääräinen asuntolaina on tällä hetkellä 84 200 euroa, ja lainamäärä on pienentynyt etenkin maaseutukunnissa. Viimeisen kahden vuoden aikana otettujen asuntolainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika on 16,9 vuotta.

3.1.2 Kulutusluotot

Suomen luottolaitosten kotitalouksille myöntämien kulutusluottojen kanta oli 13,5 mrd. euroa joulukuussa 2014, mikä on 0,4 mrd. euroa enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Kulutusluottojen vuosimuutos oli

4,8 %. Vuosimuutos suureni selvästi vuoden 2013 lopun 2,4 prosentista. Kulutusluottojen kannan keski-korko nousi hieman vuodesta 2013 ja oli joulukuussa 4,7 %.

Kuvio 10. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keski-korko

Pankkien myöntämät kulutusluotot kattavat kotitalouksien kaikista kulutusluotoista lähes 90 %. Myös muut, ilman luottolaitoslupaa toimivat rahoituslaitokset myöntävät kotitalouksille kulutusluottoja etenkin auto-kaupan rahoitusta varten. Tilastokeskuksen mukaan kotimaisista luotonantajista muiden rahoituslaitosten (pl. vakuutuslaitokset ja julkisyhteisöt) kotitalouksille myöntämien luottojen kanta oli 2 mrd. euroa syyskuun 2014 lopussa. Kulutusluottojen osuus tästä oli 94 %.

Vuoden 2014 lopussa kulutusluottokannasta kolmasosa oli tili- ja korttiluottoja. Nämä luotot ovat tarvittaessa käytettävissä ennalta sovittuun luottorajaan saakka. Tili- ja korttiluottojen kanta oli vuoden 2014 lopussa 4,5 mrd. euroa, ja tästä 12 % oli luottokortteihin liitettyjä korottomia maksuaikalainoja. Pidentettyjen, yleensä korollisten luottokorttiluottojen osuus oli noin 60 % ja tililuottojen osuus 12 %. Osuudet ovat säilyneet ennallaan verrattuna edellisen vuoden tilan-

¹¹ Finanssialan Keskusliitto (kevät 2014) Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat.

teeseen. Tili- ja korttiluottokannan keskiporko oli vuoden lopussa 6,7 %, kun se edellisvuoden lopussa oli 6,8 %. Tili- ja korttiluotot ovat pääosin vakuudettomia.

Rahalaitosten kotitalouksille myöntämien muiden lainojen kanta oli joulukuun lopussa 15 mrd. euroa. Muiden lainojen vuosikasvu nopeutui 2 prosentin tuntumaan. Keskiporko oli muissa lainoissa joulukuun lopussa 2,0 %. Lainat muihin käyttötarkoituksiin kattavat opintolainat, lainat vapaa-ajanasuntoja ja elinkeinon harjoittamista varten sekä muut lainat, jotka ovat esimerkiksi sijoituslainoja. Suurin alarä muissa lainoissa ovat lainat elinkeinon harjoittamista varten. Elinkeinonharjoittajien lainakanta oli 5,2 mrd. euroa ja lainakannan keskiporko 2,5 %. Suurin osa (yli 80 %) elinkeinonharjoittajien lainoista oli myönnetty maa- ja metsätaloutta harjoittaville kotitalouksille

3.2 Yrityslainat

Yrityslainakannan kasvuvauhti oli Suomessa koko vuoden positiivinen ja verrattuna valtaosaan euromaista yrityslainakanta kasvoi nopeasti. Suomessa yritysten maksama lainarahan hinta oli lähellä euroalueen keskitasoa. Kuitenkin pienemmissä lainoissa Suomessa yritykset maksoivat matalampaa korkoa lainastaan verrattuna muihin euromaihin. Suuremmat, yli 1 milj. euron lainat, olivat samoissa hinnoissa kuin euroalueella keskimäärin. Talouden epävarmuus heijastui kuitenkin yritysten lainankysyntään, joka jäi heikommaksi kuin aiempina vuosina.

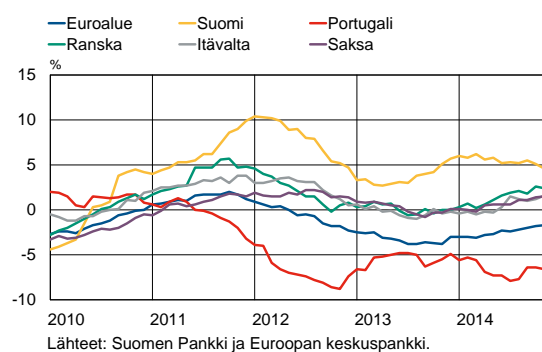
Suomen luottolaitosten euroalueen yrityksille ja asuntoyhteisille myöntämien lainojen kokonaiskanta, mukaan lukien valuuttamääräiset lainat, oli vuoden 2014

lopussa 71 mrd. euroa. Tämä on alle 2 % koko euroalueen yrityslainakannasta.

Talouden epävarmuus ja Suomen talouden heikko suhdannekehitys näkyvät yrityslainakannan maltillisena kasvuna, mutta kun verrataan tilannetta euroalueeseen ja muihin euromaihin, on Suomen yrityslainakannan kehitys ollut hyvä. Kun euroalueella yrityslainakannan vuosikasvu oli negatiivinen koko vuoden 2014, oli se Suomessa koko vuoden positiivinen ja joulukuussa kasvuvauhti oli 4,9 %. Vaikka yrityksille myönnettyjen lainojen kasvuvauhti säilyi Suomessa vuoden 2014 aikana positiivisena, vauhti kuitenkin hidastui.

Yrityslainakannan kehittymisessä on eroja euro maiden välillä. Esimerkiksi vuonna 2014 Portugalissa yrityslainakanta supistui 7,6 %, kun taas Ranskassa yrityslainakanta kasvoi 2,9 prosentin vuosivauhtia. Vahvinta kasvu oli vuoden 2014 lopussa Suomessa, Maltassa ja Luxemburgissa. Euroalueen yrityslainakannan vuosikasvu painui negatiiviseksi jo vuonna 2012, kun Italian, Portugalin, Espanjan ja Ranskan kasvulukemat heikkenivät merkittävästi.

Kuvio 11. Yrityslainojen vuosikasvu Suomessa ja euromaissa

Suomessa yritysten maksama lainarahan hinta on lähellä euroalueen keskitasoa, kun tarkastellaan kaikkia yrityslainoja. Joulukuussa uusien yrityslainasopimusten keskiporko oli Suomessa 2,0 % ja euroalueella 2,2 %.

Eroa sekä euroalueeseen että euromaihin kuitenkin syntyä, kun tarkastellaan yritysainojen hintoja lainan koon mukaan. Luottolaitosten myöntämien enintään 250 000 euron yritysainasopimusten korko oli Suomessa 2,8 % joulukuussa 2014, kun euroalueella vastaava luku oli 3,6 %. Halvempaa lainaa kuin Suomessa sai pieniin yritysainoihin Ranskassa (2,6 %), Itävallassa (2,7 %) ja Belgiassa (2,1 %). Yli 1 milj. euron yritysainoissa ero euroalueeseen kuitenkin tasoittuu: Suomessa näiden yritysainojen keskikorko oli vuoden lopussa sama kuin euroalueella keskimäärin eli 1,9 %.

Jos oletetaan yli 1 milj. euron lainojen kohdistuvan suurille yrityksille ja enintään 250 000 euron lainojen pienille ja keskisuurille yrityksille, Suomessa pienemät yritykset maksavat lainoistaan keskimäärin korkeampia korkoja kuin suuret yritykset. Tämä ei ole yllättävää, sillä pienten yritysten riskilisät ovat usein isommat kuin suurten yritysten.

3.2.1 Lainat kotimaisille yrityksille

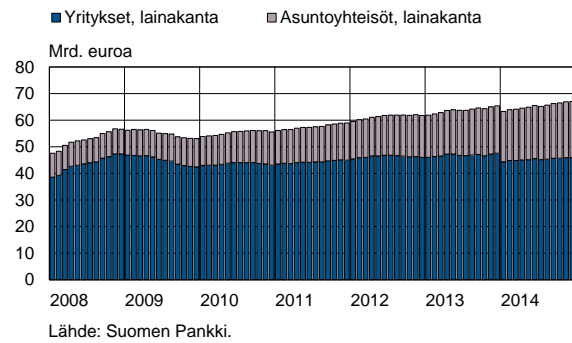
Valtaosa Suomen luottolaitoksien yrityksille myöntämistä lainoista on lainoja suomalaisille yrityksille. Suomalaisille yrityksille¹² myönnettyjen euromääräisten lainojen kanta oli vuoden 2014 lopussa 46 mrd. euroa. Lainakanta supistui tammikuussa 2014 merkittävästi, mutta tämän selittää yksinomaan uuden sektoriluokituksen (EKT2010) käyttöönotto tilastojen laadinnassa.¹³ Tammi-joulukuun aikana yritysainakanta kasvoi 1,5 mrd. euroa. Kotimaisten yritysten lainakannan

¹² Tässä kappaleessa käsitellään vain lainoja ns. perinteisille yrityksille.

¹³ Uuden sektoriluokituksen (EKT2010) käyttöönotto tilastojen laadinnassa vuoden 2014 alussa vaikutti erityisesti yrityssektoriin lukeutuvien yksiköiden joukkoon. Osa aiemmin yrityssektoriin kuuluneista yhteisöistä siirtyi sektorien ”muut rahoituslaitokset” ja ”julkisyhteisöt” alle. Siirtymiä oli myös yrityssektoriin lukeutuvien ns. perinteisten yritysten ja asuntoyhteisöjen välillä. Osa ns. perinteisistä yrityksistä siirtyi tammikuussa 2014 asuntoyhteisöihin ja päinvastoin. Kun vuoden 2014 tietoja verrataan aiempien vuosien tietoihin, on otettava huomioon sektoriuudistuksen aiheuttamat muutokset tilastoissa.

kasvuvauhti pysyi koko vuoden 2014 tasaisena, noin 5 prosentin tuntumassa.

Kuvio 12. Yritysainakanta

Kotimaiset yritykset solmivat uusia yritysainasopimuksia vuoden 2014 aikana yhteensä 28 mrd. euron arvosta. Näistä ns. aitoja uusia sopimuksia oli 22 mrd. euroa ja noin 6 mrd. euroa yritysten uudelleen neuvottelemia lainoja.¹⁴ Neuvottelemalla lainoja uudelleen yritykset pyrkivät uudistamaan vanhojen lainojen rahoitusehtoja. Kuten edeltävinäkin vuosina, uusia yritysainoja otettiin vuonna 2014 lähinnä rahoituksen uudelleenjärjestelyihin ja käyttöpääomatarpeisiin. Investointeihin lainoja otettiin edelleen vaisusti.¹⁵

Pankkilainoituksen lisäksi yritykset voivat hankkia rahoitusta suoraan markkinoilta. Vuonna 2014 yritykset eivät kuitenkaan kysyneet markkinaehtoista rahoitusta, sillä sekä lyhytaikaisten velkakirjamuotoisten että joukkovelkakirjamuotoisten lainojen liikkeeseenlaskut jäivät vuositasolla tarkasteltuna nettomääräisesti negatiivisiksi.

sistä yrityksistä siirtyi tammikuussa 2014 asuntoyhteisöihin ja päinvastoin. Kun vuoden 2014 tietoja verrataan aiempien vuosien tietoihin, on otettava huomioon sektoriuudistuksen aiheuttamat muutokset tilastoissa.

¹⁴ Uudelleen neuvotelluilla lainoilla tarkoitetaan sellaisia uusia lainasopimuksia, jotka syntyvät, kun olemassa olevia lainoja neuvotellaan uusiksi. Uudelleen neuvottelujen tuloksena voi syntyä sopimus esimerkiksi silloin, kun lainan marginaali neuvotellaan uudelleen.

¹⁵ Finanssialan Keskusliitto (2014) Pankkibarometri IV/2014.

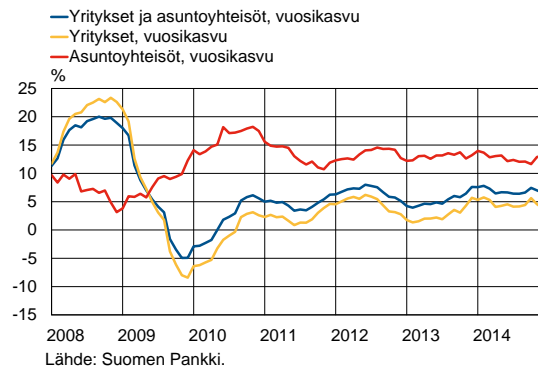
3.2.2 Lainat kotimaisille asuntoyhteisöille

Sektoriluokituksessa asuntoyhteisöt luetaan mukaan yrityssektoriin. Asuntoyhteisöjen toiminta poikkeaa kuitenkin perinteisestä yritystoiminnasta, eikä muualla Euroopassa asuntoyhteisöilmiötä havaita samassa määrin kuin Suomessa.

Tilastokeskuksen sektoriluokituksen mukaan asuntoyhteisöihin luetaan mm. asunto-osakeyhtiöt, asunto-osakekunnat, asuinkiinteistöyhtiöt, asumisoikeusyhdistykset ja muut asuntoyhteisöt sekä asuntojen vuokrausta, omistusta ja hallintaa harjoittavat yhtiöt (pl. isännöinti). Asuntoyhteisöihin lukeutuvat esimerkiksi SATO, VVO ja kuntien määräysvallassa olevat asuntoyhtiöt. Siten esimerkiksi taloyhtiöiden ottamat lainat lukeutuvat asuntoyhteisöjen ottamiin lainoihin. Osa asuntoyhteisöjen kautta otetuista lainoista on kuitenkin itse asiassa kotitalouksien lainaa, sillä kotitaloudet maksavat asunto-osakeyhtiön ottaman lainan yhtiövästikkeen kautta.

Suomen luottolaitoksien suomalaisille asuntoyhteisöille myöntämien euromääräisten lainojen kanta oli 21 mrd. euroa vuoden 2014 lopussa. Näin asuntoyhteisöjen osuus koko yrityslainakannasta (67 mrd. euroa) on lähes kolmannes (kuvio 13). Asuntoyhteisöjen lainakanta kasvoi 12 % vuonna 2014. Näin ollen koko yrityslainojen kannan kasvu tulee enimmäkseen asuntoyhteisöjen lainarahoituksen lisääntymisestä. Uusien asuntojen rakentaminen että vanhojen asuntojen peruskorjaustarve pitävät yllä asuntoyhteisöjen lainakannan kehitystä. Osaltaan lainakannan kasvuvauhtiin vaikuttaa yös se, että uusien kohteiden velkaosuus on hyvin suuri.

Kuvio 13. Yrityslainakannan vuosikasvu Suomessa

3.3 Luottolaitokset kasvattivat osakesijoituksiaan

Luottolaitokset kasvattivat arvopaperisijoituksiaan vuoden 2014 aikana yli 5 mrd. eurolla, mikä on selvästi enemmän kuin kahtena edellisenä vuotena. Suurin osa (noin 3 mrd. euroa) kasvusta syntyi sijoituksista osakkeisiin ja osuuksiin.

Luottolaitoksilla oli arvopaperisijoituksia yhteensä noin 78 mrd. euroa. Salkun sisällöstä 80 % oli pitkäaikaisia velkapapereita. Lyhytaikaisia velkapapereita oli 5 %, ja loput 15 % olivat osakkeita ja osuuksia.

Pitkäaikaisten velkapapereiden sijoituskanta kasvoi vuonna 2014 noin miljardin verran ja oli vuoden lopussa reilut 62 mrd. euroa. Lyhytaikaisten velkapapereiden osuus kasvoi selvästi vuoden 2014 aikana, ja kanta oli vuoden 2014 lopussa yli 4 mrd. euroa. Sääntelyn muutokset edellyttävät pankeilta aiempaa enemmän korkealaatuisia likvidejä varoja, ns. maksuvalmiusvaatimus. Tällaisia ovat muun muassa valtioiden liikkeeseen laskemat velkapaperi, katetut joukkovelkakirjat sekä hyvän luottoluokituksen omaavat yrityspaperit. Vaikka maksuvalmiusvaatimus astuu täysimääräisenä voimaan vasta vuonna 2018, osa pankeista pyrkii täyttämään tulevat vaatimukset jo ennakkoon.

Yli puolet luottolaitosten hallussa olevista velkapapereista on rahalaitosten liikkeeseen laskemia. Näistä luottolaitosten hallussa olevista rahalaitosten liikkeeseen laskemista velkapapereista kolme neljäsosaa oli katettuja joukkovelkakirjalainoja. Niiden merkittävin liikkeeseenlaskijamaa oli Tanska, jonka osuus rahalaitosten liikkeeseen laskemista velkapapereista oli yli puolet. Toiseksi eniten (12 %) luottolaitosten hallussa olevista velkapapereista oli laskettu liikkeeseen Ruotsissa. Tanskassa liikkeeseen lasketuista velkapapereista 40 % oli euromääräisiä. Kaiken kaikkiaan rahalaitosten liikkeeseen laskemista velkapapereista lähes 60 % oli euromääräisiä. Muita merkittäviä valuuttoja olivat Tanskan ja Ruotsin kruunut, joiden osuus oli yhteensä noin 38 %.

Luottolaitosten hallussa olevien velkapapereiden kannan kasvun taustalla olivat lyhytaikaisten eli juoksuajaltaan alle vuoden velkapapereiden ostot. Luottolaitokset ostivat vuoden 2014 aikana yhteensä 1,5 mrd. eurolla lyhytaikaisia velkapapereita. Tästä summasta lähes miljardi euroa sijoitettiin valtioiden liikkeeseen laskemiin velkapapereihin. Myös pitkissä eli juoksuajaltaan yli vuoden mittaisissa velkapapereissa sijoitettiin eniten juuri valtioiden liikkeeseen laskemiin velkapapereihin (noin 2,5 mrd. euroa). Kaiken kaikkiaan luottolaitoksilla oli vuoden 2014 lopussa sijoituksia valtioiden liikkeeseen laskemiin velkapapereihin reilut 15 mrd. euroa, mikä on noin 4 mrd. euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Eniten luottolaitosten salkuissa oli Saksan, Suomen, Ranskan ja Yhdysvaltojen valtiopapereita.

Kuten kahtena edellisenä vuonna, luottolaitokset suosivat paikallishallinnon (esim. kunnat ja osavaltiot) liikkeeseen laskemia velkapapereita. Saksan osavaltioiden liikkeeseen laskemia velkapapereita oli luottolaitosten salkussa 2,5 mrd. euron edestä, ja toisaalta Suomen kuntien liikkeeseen laskemia oli miljardin euron verran (kasvua vuodesta 2013 noin 200 milj. euroa).

Luottolaitosten hallussa olevista velkapapereista oli euromääräisiä 70 %, mikä on muutaman prosenttiyksikön verran enemmän kuin edellisenä vuonna. Muiden valuutan määräisistä papereista Tanskan kruunun määräiset nousivat suosituimmiksi reilun 12 mrd. euron osuudella (kasvua edellisvuotisesta 2,5 mrd. euroa). Ruotsin kruunun määräisten velkapapereiden sijoituskanta puoliintui vuoden 2014 aikana lähes 10 mrd. eurosta alle 5 mrd. euroon.

Luottolaitosten sijoitukset osakkeisiin kasvoivat reilusti vuoden 2014 aikana. Vuoden 2014 lopussa osakkeisiin oli sijoitettuna lähes 10 mrd. euroa, kun vuotta aiemmin sijoituskanta oli 7 mrd. euroa. Kannan kasvua kertyi näin ollen reilut 35 %. Suurin osa osakesijoituksista kohdistuu sektorille muut rahoituslaitokset (5 mrd. euroa). Myös yritysten (2,7 mrd. euroa) ja vakuutuslaitosten (1,4 mrd. euroa) osakkeet ovat olleet luottolaitosten suosiossa. Suurin osa luottolaitosten osakesijoituksista kohdistuu kotimaisiin osakkeisiin (noin 8,5 mrd. euroa). Ruotsalaisiin osakkeisiin on sijoitettu 0,5 mrd. eurolla ja yhdysvaltalaisiin osakkeisiin vajaalla 0,2 mrd. eurolla.

RAHALAITOKSET

Taulukko 2. Luottolaitosten arvopaperisijoitukset vuosina 2011–2014

Milj. euroa

	Lyhytaikaiset velkapaperit			Pitkäaikaiset velkapaperit			Osakkeet ja osuudet		
	Virta	Arvostusmuutos	Kanta	Virta	Arvostusmuutos	Kanta	Virta	Arvostusmuutos	Kanta
2011	- 98	3	3 331	9 672	781	54 543	1 089	- 781	7 502
2012	18	21	3 299	3 106	919	58 523	- 218	478	7 527
2013	- 762	- 13	2 504	4 076	- 1146	61 453	434	487	8 448
2014	1 579	- 37	4 046	- 99	953	62 307	2 420	567	11 435

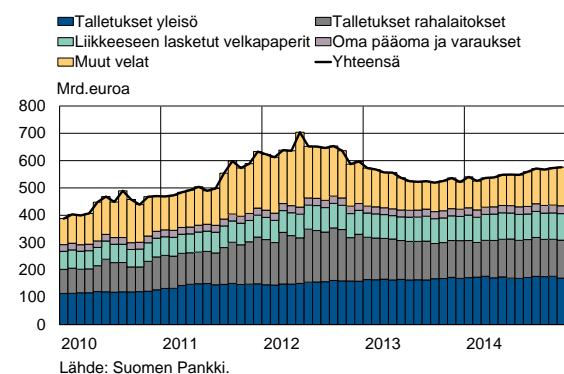
Lähde: Suomen Pankki

4 Talletukset ja muu varainhankinta

Luottolaitosten varainhankinta koostuu perinteisesti yleisön talletuksista ja velkajirjarahoituksesta. Vuoden 2014 lopussa luottolaitosten varainhankinnasta euroalueelta tehtyjä euromääräisiä yleisötalletuksia oli 145 mrd. euroa. Luottolaitosten liikkeeseen laskemien velkapapereiden kanta oli 97 mrd. euroa.¹⁶ Edellisvuotiseen verrattuna yleisötalletusten osuus varainhankinnassa supistui hieman. Samaan aikaan talletuskorot painuivat ennätysalhaisiksi

Luottolaitoksilla oli vuoden 2014 lopussa velkaa yhteensä 576 mrd. euroa, mikä on 54 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2013 lopussa. Kaikkien yleisötalletusten (mukana myös euroalueen ulkopuolelta tehdyt talletukset sekä muut kuin euromääräiset talletukset) osuus varainhankinnasta oli 30 %. Interbankttalletusten osuus oli 24 % ja liikkeeseen laskettujen velkapapereiden osuus 17 %. Muiden, pääosin johdannaisista koostuvien velkojen osuus oli 24 % ja oman pääoman osuus 5 %.

Kuvio 14. Luottolaitosten velkojen rakenne

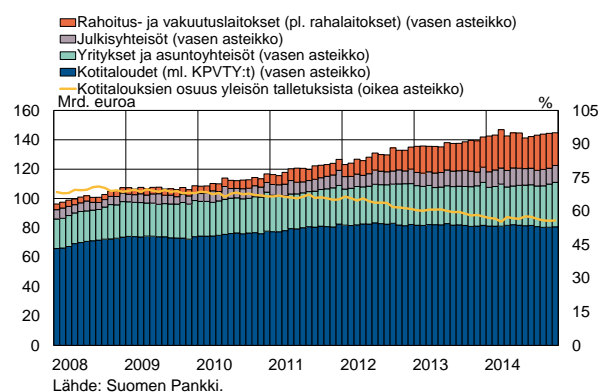
¹⁶ Sisältää euromääräiset ja valuuttamääräiset velkapaperit.

4.1 Yleisön talletukset

Euroalueen yleisön tekemien euromääräisten talletusten kanta kasvoi vain vähän vuoden 2014 aikana.

Kanta oli joulukuun lopussa 145 mrd. euroa, kun se edellisvuoden lopussa oli 142 mrd. euroa. Kotitalouksien talletuskanta, joka on yli puolet kokonaistalletuksista, supistui noin miljardi euroa ja oli 81 mrd. euroa. Yritysten talletukset sen sijaan lisääntyivät noin 2 mrd. euroa ja olivat 30 mrd. euroa. Tämä johtui reposopimusten tuntuvasta lisääntymisestä.

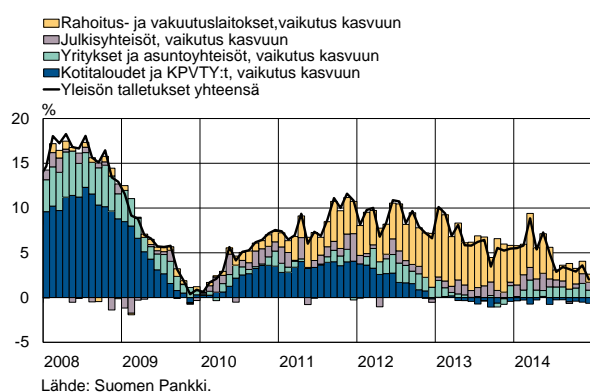
Kuvio 15. Yleisön talletukset sektoreittain

Yleisön talletuskannan vuosimuutos oli joulukuussa 2,0 %, mikä on ½ prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yritysten talletusten vuosimuutos oli 4,3 %, mikä on vajaat 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden 2013 lopussa. Yritysten talletuskannan vuosimuutos oli koko vuoden positiivinen. Sen sijaan kotitalouksien talletusten vuosimuutos oli koko vuoden negatiivinen ja oli joulukuussa – 1,1 %, kun se vuotta aiemmin oli – 0,7 %.

Rahoitus- ja vakuutuslaitosten talletusten vuosimuutos oli 6,3 % ja kanta vuoden 2014 lopussa runsaat 22 mrd. euroa. Julkisyhteisöjen talletusten vuosikasvu oli 12,3 % ja kanta joulukuun 2014 lopussa 11,5 mrd. euroa. Molempien näiden sektoreiden talletuskanta vaihteli vuoden sisällä huomattavasti enemmän kuin yritysten ja kotitalouksien.

Kuvio 16. Yleisön talletuskannan vuosikasvumutokset sektoreittain

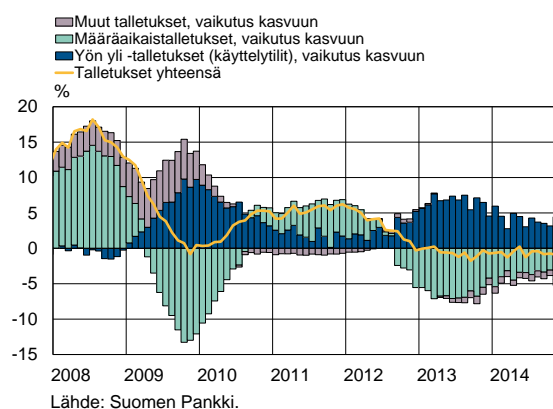
4.1.1 Kotitalouksien talletukset

Kotitalouksien talletuskanta supistui vuoden 2014 aikana ja oli joulukuun lopussa 81 mrd. euroa. Yhteensä talletusten supistuminen oli vuoden 2014 aikana kuitenkin vähäistä, vaikka erityisesti kotitalouksien määräaikaistalletukset kehittyivät heikosti koko vuoden ajan. Määräaikaistalletuskannan korko laski vuoden aikana ja oli 1,15 % joulukuussa 2014. Sen sijaan yön yli -talletusten (pääosin käyttelytileille tehtyjä talletuksia) kanta on lievästi kasvanut vuodesta 2009 alkaen ja oli vuoden 2014 lopussa 54 mrd. euroa. Näiden talletusten vuosimuutos oli joulukuussa 5,7 %. Määräaikaistalletuksia oli noin runsas 13 mrd. euroa ja niiden vuosimuutos joulukuussa – 19,1 %. Loput kotitalouksien talletuksista olivat ns. sijoitustalletuksia¹⁷.

¹⁷ Sijoitustalletusten pituus on yleensä yhdestä kuukaudesta useisiin vuosiin. Sijoitusjakson korko on yleensä kiinteä ja määräytyy talletuksen koon ja talletusajan mukaan.

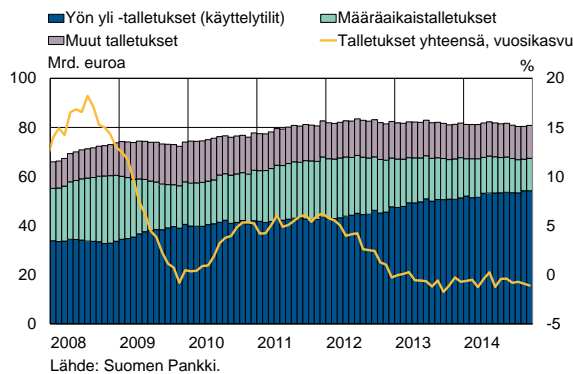
Määräaikaistalletukset ja yön yli -talletukset ovat vuosien 2013 ja 2014 aikana kehittyneet lähes peilikuvanomaisesti toisiinsa verrattuina. Kotitalouksien määräaikaistalletusten väheneminen näkyy myös sijoitusrahastoihin tehtyjen sijoitusten määrässä, joka on kasvanut viimeisten kahden vuoden aikana.

Kuvio 17. Kotitalouksien talletuskannan vuosikasvu

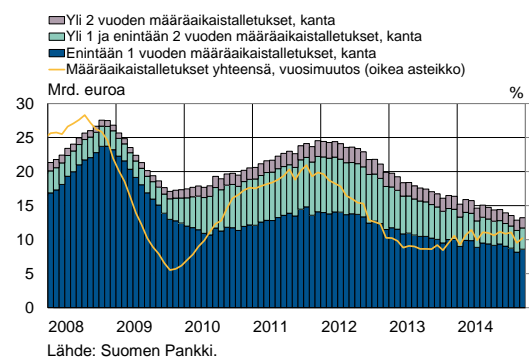
On ilmeistä, että talletuksia on haluttu siirtää määräaikaisista sitoumuksista helpommin siirrettäviin talletuksiin. Epävarmassa taloustilanteessa rahoitusvarallisuus halutaan pitää likvidissä muodossa. Matala korkotaso on osaltaan vähentänyt määräaikaistalletusten suosiota kotitalouksien keskuudessa. Koska talletuskorot ovat erittäin alhaiset, kotitalouksien sijoituksia suuntautuu sijoitusrahastoihin, joista on mahdollista saada parempi tuotto kuin talletuksista.

Kuvio 18. Kotitalouksien kaikkien talletusten kanta

Kotitalouksien määräaikaistalletuksissa enintään vuoden määräaikaistalletusten kanta on supistunut vuodesta 2009 lähtien yli puoleen ja oli vuoden 2014 lopussa vajaa 9 mrd. euroa. Yli vuoden mutta alle kahden vuoden määräaikaistalletusten kanta oli vuoden lopussa 3 mrd. euroa, mikä on suunnilleen sama kuin vuoden 2009 lopussa. Vuosina 2010–2013 näiden määräaikaistalletusten kanta oli kuitenkin selvästi suurempi. Yli kahden vuoden määräaikaistalletusten kannassa ei ole havaittavissa suuria muutoksia viimeisten vuosien aikana, kun se on pysytellyt 2 mrd. euron tuntumassa.

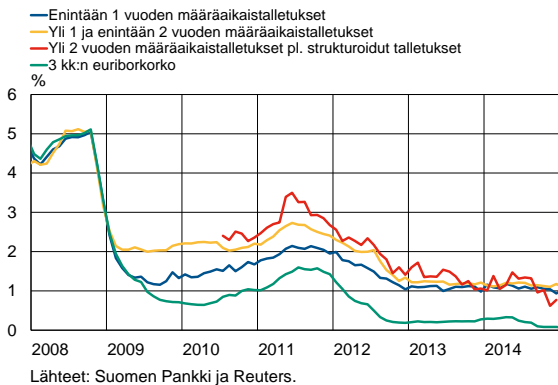
Kuvio 19. Kotitalouksien määräaikaistalletukset

Kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten korko laski edelleen vuonna 2014 ja oli joulukuussa ensimmäisen kerran alle 1 prosentin (0,96 %). Uusien, yli kahden vuoden määräaikaistalletuksien korko vaihte-

lee huomattavasti enemmän kuin maturiteetiltaan lyhempien määräaikaistalletusten korko. Strukturoituja talletuksia, joiden korko on sidottu yleensä indeksiin, osakekoriin tai johdannaiseen, ei tehty vuoden loppupuolella lainkaan.

Kuvio 20. Uusien määräaikaistalletusten korot, kotitaloudet

4.2 Muu varainhankinta

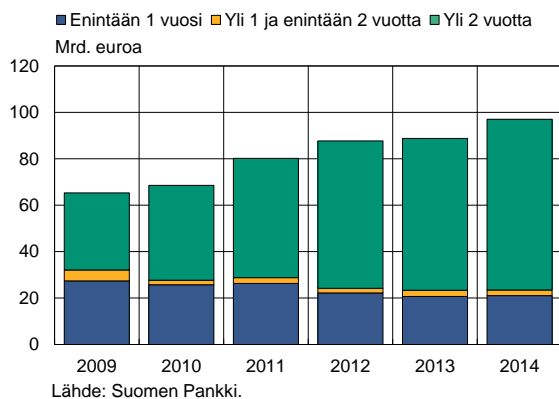
Yleisön talletukset ovat luottolaitoksille tärkeä varainhankinnan lähde, mutta sen lisäksi luottolaitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit muodostavat merkittävän osan varainhankinnasta. Luottolaitokset kattavat lainanantoon talletusten lisäksi mm. markkinoilta keräämällään lyhytaikaisilla alle vuoden mittaisilla sijoitustodistuksilla sekä yli vuoden mittaisilla joukkolainoilla.

Vuoden 2014 lopussa luottolaitosten liikkeeseen laskemien velkakirjojen kanta oli 97 mrd. euroa. Kanta kasvoi vuoden 2013 lopusta noin 9 %. Eniten kasvoi yli kahden vuoden pituisten velkakirjojen kanta. Katettujen joukkovelkakirjalainojen osuus koko kannasta oli vuoden lopussa 29 mrd. euroa eli noin kolmannes koko kannasta.

Viisi vuotta sitten eli vuoden 2009 lopussa velkakirjojen kanta oli 65 mrd. euroa. Viidessä vuodessa kanta on kasvanut melkein 50 %.

Kasvu on peräisin pitkäaikaisten, yli vuoden mittaisten joukkolainojen kannan suurenemisesta. Lyhyiden, alle vuoden mittaisten joukkolainojen kanta on sen sijaan pienentynyt vastaavana aikana noin neljänneksen ja oli vuoden 2014 lopussa noin 20 mrd. euroa.

Kuvio 21. Joukkolainat maturiteeteittain vuosina 2009–2014

Joukkovelkakirjojen määrän lisääntymisen taustalla on pankkien varautuminen tuleviin sääntelyn muutoksiin. Pysyvän varainhankinnan vaatimuksella pyritään välttämään liiallista rakenteellista rahoitusriskiä, joka syntyy saamisten ja velkojen eriaikaisesta erääntymisestä. Vaatimus edellyttää, että pankilla on riittävän paljon pysyvää varainhankintaa (pitkäaikaiset määräaikaistalletukset ja velkapaperit) suhteessa antolainauksen maturiteettiin ja määrään.

Yleisön talletusten vastaanottamisen ja joukkolainojen liikkeeseenlaskun lisäksi luottolaitokset rahoittavat toimintaansa myös muulla varainhankinnalla. Varsinkin kansainväliset luottolaitokset rahoittavat toimintaansa myös konsernien sisäisellä rahoituksella. Interbankitalletusten – jotka ovat pääosin konsernin sisäisiä talletuksia – osuus kaikista talletuksista oli merkittävä eli 24 %

5 Raporttoijajoukko ja sen muutokset

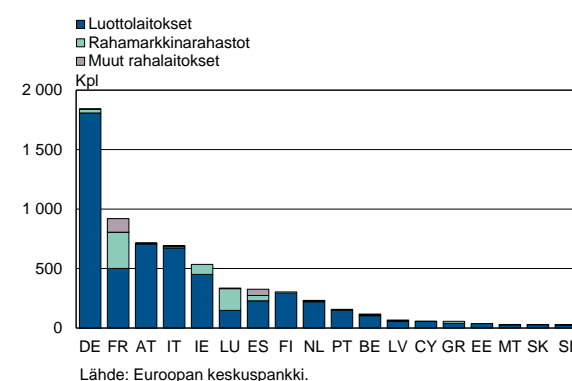
Suomen rahalaitosten lukumäärä väheni edelleen vuonna 2014 samaan tapaan kuin edellisvuosina luottolaitosfuusioiden johdosta.

Suomessa toimi vuoden 2014 lopussa 304¹⁸ rahalaitosta, joista 291 oli luottolaitoksia ja 12 rahamarkkinarahastoa. Rahalaitossektoriin luetaan myös Suomen Pankki. Rahalaitossektori pieneni vuoden aikana seitsemän luottolaitoksen verran, mikä johtui pääosin osuuspankki- ja säästöpankkiryhmän toteuttamista fuusioista. S-Pankki ja LähiTapiola sulautuivat uudeksi S-Pankiksi. Lisäksi kolme uutta rahalaitosta aloitti toimintansa (taulukko 1).

Euromaissa rahalaitoksia oli yhteensä 6 502. Eniten rahalaitoksia euromaista oli Saksassa eli 1 844. Seuraavaksi eniten rahalaitoksia oli Ranskassa, Itävallassa ja Italiassa. Rahamarkkinarahastoja oli yhteensä euromaissa 730, ja niistä eniten oli rekisteröity Ranskaan, Luxemburgiin ja Irlantiin.

Oheisiin taulukoihin on koottu tarkempaa tietoa luottolaitossektorin muutoksista vuoden 2014 aikana.

Kuvio 22. Rahalaitosten määrä euroalueella vuoden 2014 lopussa

Taulukko 3. Vuoden 2014 aikana toimintansa Suomessa aloittaneet rahalaitokset

Rahalaitoksen nimi	Ajankohta
TF Bank AB, filiaal i Finland	Tammikuu
Svea Ekonomi AB, filiaal i Finland	Heinäkuu
BNP Paribas Fortis SA/NV, sivuliike Suomessa	Elokuu

Lähde: Suomen Pankki.

¹⁸ Ajantasainen lista Suomen rahalaitoksista on Suomen Pankin kotisivuilla osoitteessa http://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot/tase_ ja_korko/Pages/rahalaitoslista.aspx.

Taulukko 4. Vuoden 2014 aikana fuusioituneet rahalaitokset (pl. rahamarkkinarahastot)

Rahalaitoksen nimi	Ajankohta
F Vaskion Osuuspankki	Helmikuu
V Kosken Osuuspankki	
F Koillis-Savon Seudun Osuuspankki	Helmikuu
V Pohjois-Savon Osuuspankki	
F Kantasäästöpankki Oy	Maalisuu
V Oma Säästöpankki Oy	
F Juuan Osuuspankki	Maalisuu
V Pohjois-Karjalan Osuuspankki	
F Eufex Pankki Oyj	Huhtikuu
V Elite Varainhoito Oy	
F Etelä-Karjalan Säästöpankki	Huhtikuu
V Etelä-Karjalan Säästöpankki Oy	
F S-Pankki Oy	Toukokuu
F LähiTapiola Pankki Oyj	
V S-Pankki Oy	
F Suodenniemen Säästöpankki	Toukokuu
V Oma Säästöpankki Oy	
F Vörå Sparbanks Aktiastiftelse	Kesäkuu
V Aktia Bank Abp	
F Skärgårdssparbanken Ab	Heinäkuu
V Aktia Bank Abp	
F Etelä-Karjalan Säästöpankki Oy	Marraskuu
V Oma Säästöpankki Oy	

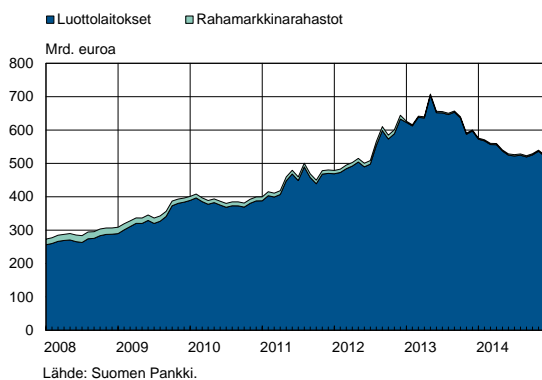
F = Fuusioitunut rahalaitos

V = Vastaanottanut rahalaitos

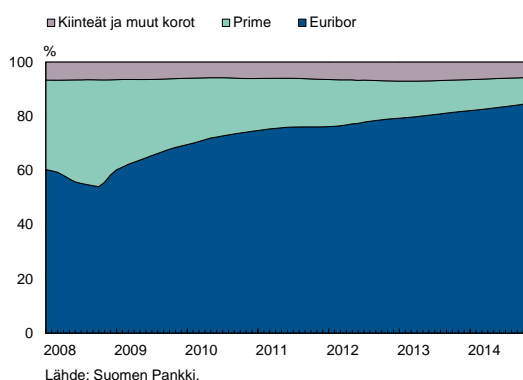
Lähde: Suomen Pankki.

Liite 1. Kuviot

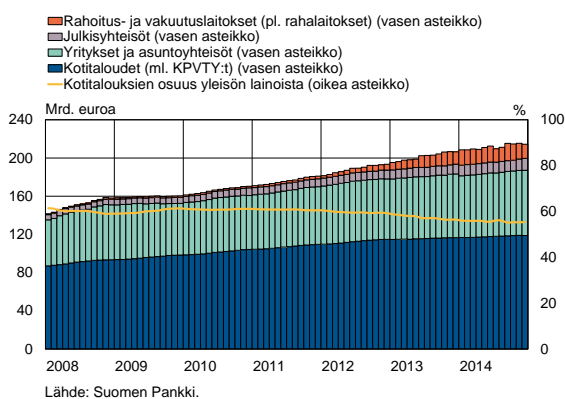
Kuvio 23. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase

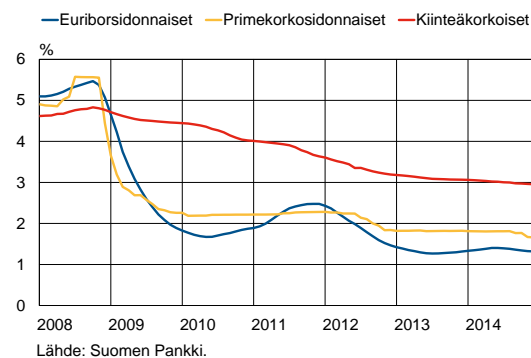
Kuvio 26. Asuntolainakannan jakauma viitekoron mukaan

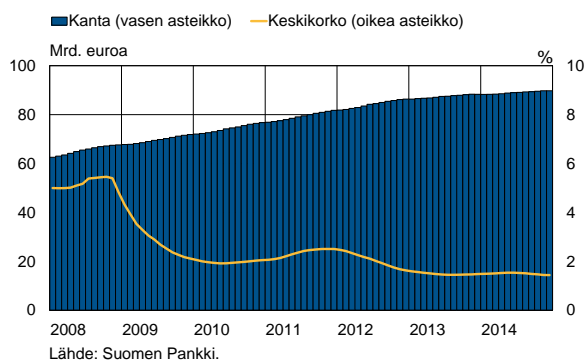
Kuvio 24. Yleisön lainakanta sektoreittain

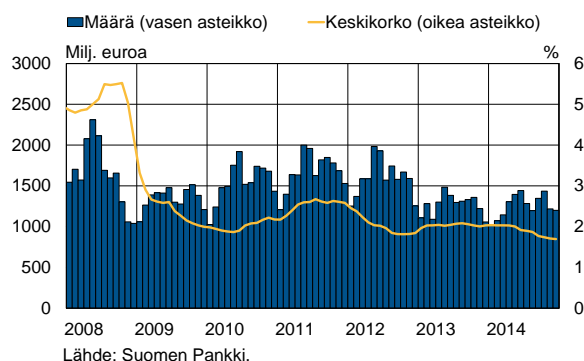
Kuvio 27. Asuntolainakannan keskiporko viitekoron mukaan

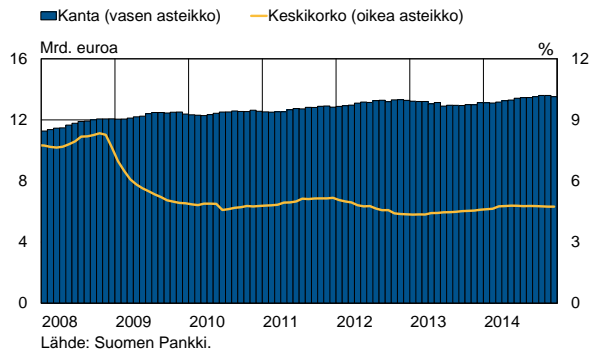
Kuvio 25. Asuntolainojen kanta ja keskiporko

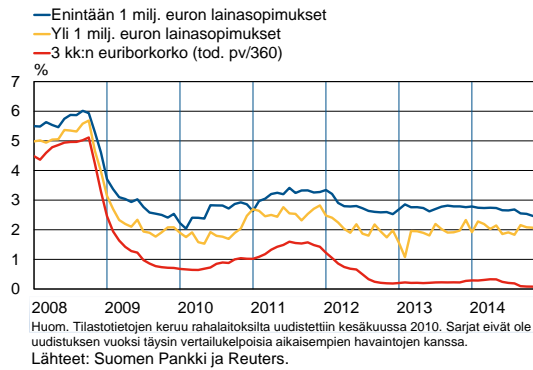
Kuvio 28. Uusien nostettujen asuntolainojen määrä ja keskiporko

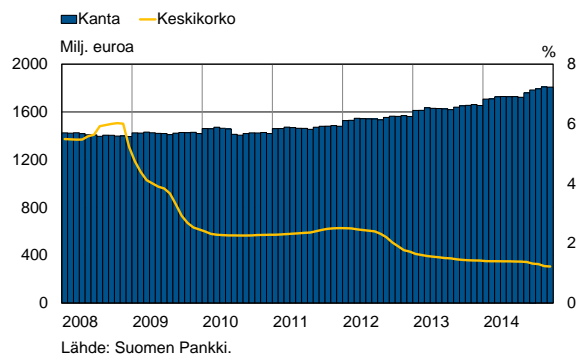
Kuvio 29. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keskkorko

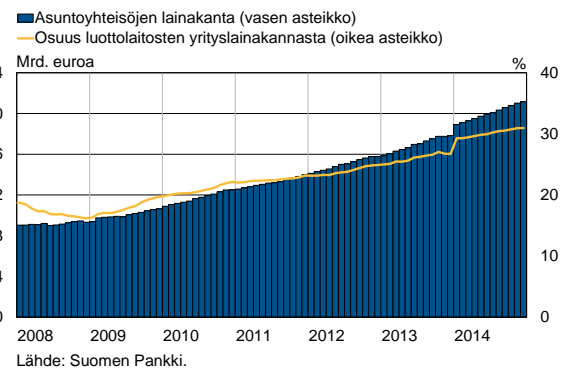
Kuvio 32. Koron kiinnitysajaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen uusien yrityslainasopimusten keskkorot lainan koon mukaan

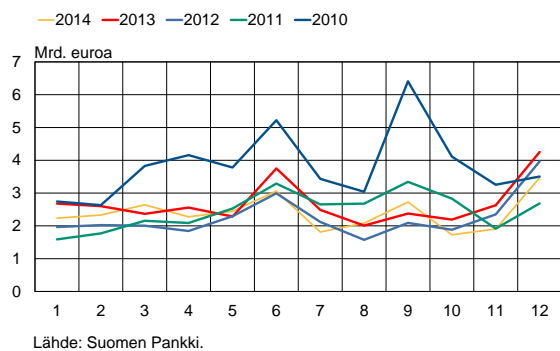
Kuvio 30. Opintolainakanta ja keskkorko

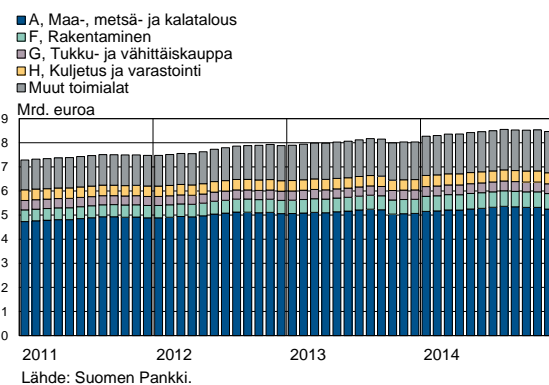
Kuvio 33. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja osuus luottolaitosten yrityslainakannasta

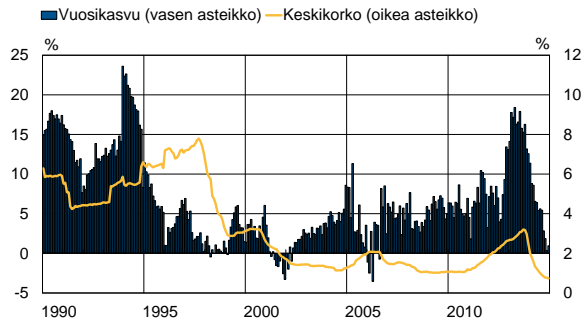
Kuvio 31. Uudet, yli 1 milj. euron yrityslainasopimukset vuosina 2010–2014

Kuvio 34. Elinkeinoharjoittajien lainakanta toimialoittain

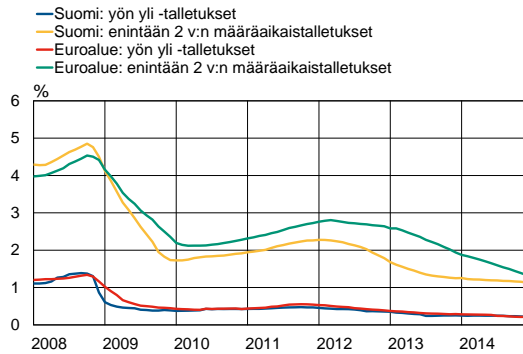

Kuvio 35. Yleisön talletusten vuosikasvu ja keskiporko

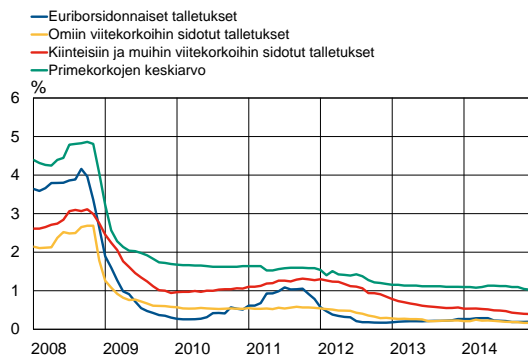
Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 37. Kotitalouksien talletusten keskiporkoja Suomessa ja euroalueella

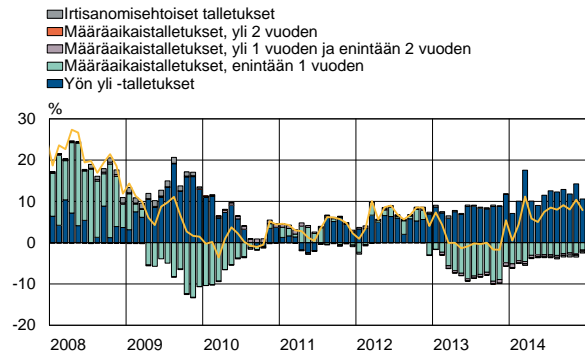
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Kuvio 36. Yleisön talletuskannan keskiporkot viitekoron mukaan

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 38. Suomalaisen yritysten talletuskannan vuosikasvu vaateittain

Lähde: Suomen Pankki.